

Krisztusi vezetés nehéz időkben

Lekció: Ez 34,1-16 / Textus: 1Pét 5,1-5

2020. június 7.

Bevezetés: a helyzet

Sokat hallottunk arról, hogy Péter apostol címzettjei megpróbáltatások, ki-kirobbanó üldözések között élnek. Az előző fejezet végén az apostol egyrészt azzal vigasztalta őket, hogy a Krisztus szenvedéseiben való részesedés azzal jár, hogy a dicsőség Lelke megnyugszik rajtuk; majd arról is beszélt, hogy ez nem más, mint Isten ítélete Isten házában, aminek a célja a megtisztítás. Mit jelent ilyen időkben a gyülekezetet vezetni? Mi a vezető, azaz a presbiter (beleértve a lelkészeket is) feladata? Hogyan viszonyuljon ehhez a gyülekezet többi tagja? Erről ír az apostol.

Hogyan vezessünk? A presbiterokról szólok, de minden vezetés Krisztus főségéből származik, legyen az gyülekezeti, családi (férfiak!), munkahelyi. Formális vagy informális. Meggyőződésem, hogy mindaz, amit itt a megpróbáltatások között élő gyülekezet vezetőiről hallunk, releváns minden egyéb vezetői helyzetben is. Péter a jézusi vezetést adja tovább, aminek maga is részese volt. Tehát miközben *elsősorban a presbiterek szerepéről beszélek a járványhelyzet fényében, hiszem, hogy mindez hasznos lehet egyéb helyzetekben és egyéb személyeknek is. Elsősorban a gyülekezetünk tagjainak, de azoknak is, akik nem tartoznak egy konkrét keresztény közösséghez.*

1. A presbiteri (vezetői) szolgálat feladata
2. A presbiteri szolgálat lelkülete / motivációja
3. Hogyan támogassuk a presbiteraink/vezetőink?

1. A presbiteri szolgálat feladata

Péter apostol levelét a "szórványban élő jövevényeknek" írja. Kicsiny keresztény közösségek egy idegen, sőt, ellenséges társadalomban szétszórva. Abban az értelemben is, hogy a megpróbáltatás könnyen szétszór egy közösséget. A megpróbáltatás terhe, a szenvedés tüze meg is erősíthet, meg is tisztíthat, el is mélyíthet, de hasonlóképpen el is gyengíthet, felül kerekedhetik a fáradtság, a csalódottság érzése, és így abbahagyják az összegyülekezést.

Az egyik kép, amellyel az elmúlt időszakot és a jelent látom az, hogy Isten megpróbál(t) és szétszórta bennünket. Született ebben sok "összegyülekezés" is: családokban, házcsoportjainkban, de mégis egész közösségünkre nézve szétszórásban vagyunk. Találkozhatunk istentiszteleten újra, azaz összegyülekezhetünk - de mégsem akadályok nélkül. Van, aki nehezen indul kifelé a karanténból, aminek számos érthető oka van... Furcsa kinyílni; itt lehet a vírus; nem tudom, mi vár rám a templomban (maszk, létszám korlát...); és itt a nyár... majd ősszel. Amint egy lelkipásztor barátom mondta: "ahogy ellaposodott a járványgörbe, úgy laposodott el a nézettségi görbe is..." - Van-e még erőnk otthon istentiszteleti közösségben lenni a képernyő előtt...? Igen, szétszórattunk, és Isten szórt szét minket - talán azért, hogy egészen más emberekként gyűjtsön majd össze.

Ebben a helyzetben szeretnék rátekinteni a presbiteri /vezetői feladatra, amikor Péter apostol így szólítja meg a gyülekezet vezetőit: *A közöttetek levő presbitereket tehát kérem én, a presbitertárs: legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját...* A vezető feladata tehát Isten nyája legeltetése. Nos, ezen a ponton mi, városi keresztények, vezetők könnyen elveszíthetjük az érdeklődésünk, hiszen a pásztor - nyáj - legeltetés képei bár lehetnek nagyon vallásosak, nem tűnnek ma relevánsnak. Ezért azonnal le kell szögezni, hogy a pásztor - ráadásul nem is csak a Bibliában, hanem az ókori társadalomban - a vezető, sőt, gyakran a királyok, uralkodók képe.

Hogyan néz tehát ki a vezetés, mint legeltetés? Mire hívja Péter apostol az üldözött közösségek vezetőit? Az apostol e szavai az egész nagy bibliai hagyományba illeszkednek bele, amelyben nagyon sokat hallunk Isten népe vezetőiről, mint pásztorokról. Gyakran úgy - amint a lekióban olvastuk is - mint hűtlen pásztorokról. Lássuk, milyen az Isten szerint rossz vezető - és mi az, amire ő hívja azokat, akiknek felelősség és hatalom adatott a vezetésben.

Jaj Izráel pásztorainak, akik magukat legeltették! Hát nem a nyáját kell legeltetniük a pásztoroknak? A tejet megittátok, a gyapjúval ruházkodtatok, a kövéret levágtátok, de a nyáját nem legeltettétek! A gyengét nem erősítettétek, a beteget nem gyógyítottátok, a sérültet nem kötöttétek be, az eltévedtet nem tereltétek vissza, és az elveszettet nem kerestétek meg, hanem erőszakosan és kegyetlenül uralkodtatok rajtuk. Szétszóródtak, mint akiknek nincs pásztoruk, mindenféle mezei vad eledele lettek, úgy szétszóródtak.

Mi tehát a presbiter feladata? Mi is a legeltetés? A gyengék erősítése, a betegek gyógyítása, a sérültek bekötözése, az eltévedt hazavezetése, az elveszett megkeresése. Egy szóval összegyűjtés, gyógyítás, egyben tartás. Nos, visszatérve a legeltetés képéhez, egy gyülekezetben a presbiterek feladata a legeltetés, amiben legalább három funkció van jelen: kormányzás, tanítás, pásztorlás. Bontsuk ki!

A nyáját vezetni kell oda, ahol életető legelőt talál. Ahogy változnak az évszakok, a körülmények, újra és újra tovább kell állni, tovább kell lépni. Ráadásul bölcsen, hiszen elég bátornak kell lenni ahhoz, hogy egy kimerülő legelőt elhagyjunk, és elinduljunk valami ismeretlen felé. A pásztornak elég erősnek kell lenni azokat is erre terelgetni, akik bizalmatlanok, félnek vagy csak éppen lusták, miközben elég együttérzőnek is kell lenni, hogy a vándorlásban kimerültekre figyelemmel legyen (egyensúly a vándorlás, pihenés, legelés között). Ez a *kormányzás*, ami nálunk a presbitérium testületének a feladata. Kérlek, érezzétek, milyen nagy feladat ez most, amikor szétszóródtunk, amikor minden bizonytalan - meg kell találni a jó irányt, a jó legelőt. Ráadásul mindez veszélyekkel terhes út, a pásztor meg kellett védje nyáját a vadállatoktól. A kormányzás során a presbiterek figyelemmel kell legyenek a veszélyekre: tévtanítás, ellenségek, megtévesztés...

Másodszor a táplálás a bibliai kijelentésben az *ige tanítása*. Izrael vezetői, papok és próféták mind felelősek voltak azért, hogy Istenük rendelkezéseit, amelyek Isten népe életét megformálják, valamint Isten aktuális üzeneteit, amellyel egy-egy konkrét helyzetben szólítja népét, hűségesen tolmácsolják. A presbiterek feladata, hogy - mivel Isten az ő szava, igéje által vezeti népét - tanítsák az Igét. A református egyházakban ezt a feladatot elsősorban a lelkipásztorokra bízta; ők, mint a gyülekezet presbiterai, az ún. "tanító presbiterek." Kiválasztva, felkészítve és felhatalmazva az Ige tanítására. Ennek fényében bizonyos egyházakban az elsősorban nem tanító presbiterek az ún. kormányzó presbiterek.

A legeltetés harmadik aspektusa a *pásztorlás*, amint erről korábban volt szó. Személyes törődés, vigasztalás, melléállás. Megkeresés, biztatás, és igen, ha kell intés. Türelmes, kitartó gondoskodás.

Fontos, hogy a gyülekezet tagjai is tudják, hogy mindez nem elmélet gyülekezetünkben. A megválasztott presbiterek ún. "munkaköri leírása" tartalmazza ezeket. Ennél azonban fontosabb rámutatni, hogy amint a vírus miatt az otthonainkba zárultunk, a gyülekezet lelkipásztorai és presbiterai elővették a gyülekezet hivatalos tagjainak a listáját, és felosztották maguk között, hogy mindenki részesülhessen pásztori figyelemben és törődésben.

A közöttetek levő presbitereket tehát kérem én, a presbitertárs: legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját... - hívja Péter a szétszórtságban élő, megpróbáltatások közt lévő gyülekezetek vezetőit. Kormányozzatok, tápláljatok, pásztoroljatok. Adjatok látást a változó körülmények között, képviseljétek és tanítsátok az igazságot, törődjétek szelíd szeretettel a rátok bízottakkal. Presbiterek, lelkipásztorok, házicsoport vezetők... férjek és édesapák, vezetők az élet bármely területén.

2. A presbiteri szolgálat lelkülete / motivációja

A vezetés a ránk bízott felelősséggel és hatalommal való élés. A vezető hatalmat gyakorol; ha nem gyakorol hatalmat, ha nem él felhatalmazásával, nem is vezet. Ahol pedig nincs vezetés, nincs kormányzás, nincs látás, ott elvész a nép. Ott szétszóródik a nyáj, hiszen nem vezetik őket tovább. Mindenki elindul a maga útján, van, akinek sikerül, van, akinek nem. Presbiterek, pásztorok, és vezetők! Hatalmat kaptatok, és élnetek kell vele. Bele kell állnotok az Istentől jövő felhatalmazásba. Enélkül nincs vezetés!

Tudom, hogy sokaknak ijesztően hangzik ez. Lehet, hogy ki is mondjátok magatokban, lehet, hogy valami egyszerűen csak összeszorul a gyomrunk tájékán. Igen, a vezetés sokszor volt romboló, a hatalommal meg sokszor éltek vissza. Azt hiszem, nehéz kimondani, hogy "éljünk a ránk ruházott hatalommal" úgy, hogy ne azonnal gyúljanak fel bennünk a piros lámpák: ez hatalommal való visszaéléshez, elnyomáshoz, bántalmazáshoz vezet.

De szeretném, ha mélyen belétek ivódna: a hatalommal lehet jól élni; sőt, arra hívtunk el, hogy belépjünk az Istentől ránk bízott felhatalmazásba, és éljünk vele - amint a másik oldalon fogadjuk azt Istentől érkező gondoskodásként. Ezért mondja Péter apostol: *legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját, ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkezésből, hanem készségesen, ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak.* A kormányzás, a tanítás, a pásztorkodás felhatalmazással való élés. Bizonyos, hogy ebben benne van a visszaélés lehetősége. Péter apostol nem rejti el a veszélyeket, a vezetők motivációjáig, bibliai kifejezéssel szívéig jut el.

Az első veszély a *kényszer*. "Ne kényszerből, hanem önként." Ami kényszerből fakad, nem lehetséges, hogy szabad, szerető, a másokra tekintettel lévő legyen. A kényszer jelenthet egyfajta kelletlenséget, azaz csinálom, de csak azért, mert kell. Csak azért, mert egyszer elvállaltam, most már végig csinálom, de semmi kedvem hozzá. És, kedves gyülekezeti tagok, kérlek, legyetek együttérzők: a presbiteri teherhordozás teherhordozás. Nehéz, kitartó, fárasztó. És, kedves presbiterek, kedves házicsoport vezetők, lelkészek, ki az közülünk, aki néha nem ezt éli meg? Kényszerből, és nem jó szívvel; nem Krisztus iránti hálából és szeretettel legelteted a nyáját. Belefáradtál. Már csak kényszer, és ezért lehet, hogy elhanyagolod... Már csak kényszer, és ezért lehet, hogy rosszkedvűen, másokat bántóan végzed... Látod, akármilyen vezetésben a rád bízottak iránti szeretet hiánya hogyan vezet elnyomó, kritizáló, manipuláló vezetéshez? Ha nem szívből fakad, a hatalom nem szolgálja mások javát.

A második veszély a *nyereségvágy*. "Ne nyereszkezésből, hanem készségesen." Miközben a munkahelyi vezetésben a nyereségvágy lehet akár anyagi természetű is, a gyülekezeti vezetésben ez csak a lelkipásztorokat fenyegeti, hiszen a presbiterek nem kapnak anyagi ellenszolgáltatást. De a fülünkben zengenek a próféta súlyos szavai: *Jaj Izráel pásztorainak, akik magukat legeltették! Hát nem a nyáját kell legeltetniük a pásztoroknak? A tejet megittátok, a gyapjúval ruházkodtatok, a kövéret levágtátok, de a nyáját nem legeltettétek!* A kérdés ilyen egyszerű: mit "veszek ki" a legeltetésből, mit "veszek ki" a nyájból? Nem hiszem, hogy bármelyikünk bármikor is azt mondhatja, neki semmi dolga nincs ezzel. A vezetés óriási veszély: kifosztjuk a ránk bízottakat. Fontosabb lesz a tisztségünk, mint, hogy szolgáljuk őket... Fontosabb lesz, hogy szeretnek és csodálnak... Fontosabb lesz, hogy milyen kapcsolatrendszer vagy információk nyílnak meg általuk... Fontosabb lesz a nyájammal (mintha az enyém lenne!) büszkélkedni... Végtelen a sor...

A harmadik veszély, amit Péter említ, az *uralkodás*. "Ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak." Míg az első esetben a hatalmat kénytelen-kelletlen használjuk, a másodikban a hatalmat arra használjuk, hogy magunkat gyarapítsuk, itt a hatalom önmagáért való imádása, a mások feletti uralkodás indulata lakik a szívben. Egyszerűen jól esik nagyobbak lenni, a másikat lenézni, irányítani. Jól esik, ha felnéznek rád. Örömet okoz, ha a dolgok úgy vannak, ahogy te akarod, nem azért, mert jól vannak (még úgy is lehetnek), hanem azért, mert te így akarod.

Nos, Péter óv mindettől. Te pedig mondhatod, hogy hiába; mennyi hatalommal való visszaélés volt az egyházban is történelme során? Vagy esetleg sokkal személyesebben mély csalódás és bizalmatlanság van benned egy lelkész, egy presbiter szavai, tettei nyomán. És azt mondod, mit érnek ezek a szép tanácsok? Semmit. Én veled együtt ugyanezt mondom, szerintem sem érnek a tanácsok semmit. De vajon Péter csak tanácsol? Figyelj, mi hoz igazi változást a vezetésben!

Péter két dolgot említ még. Az egyik, hogy amire kéri a presbitereket, az ugyanaz, ami rá is vonatkozik, hiszen ő *presbitertárs*. Szóval azt adja tovább, amit ő is ismer. Másodszor, miközben a presbitereket mint pásztorokat legeltetésre hívja, nem feledkezik meg arról, hogy Isten népében a legfőbb, az egyetlen és igaz pásztor - még akkor is, ha a hivatalos pásztorok hűtlenek - Isten maga. Péter így mondja: *amikor megjelenik a főpásztor, elnyeritek a dicsőség hervadhatatlan koszorúját*. Jézus a főpásztor, az első pásztor, az egyetlen pásztor.

Péternek ez nem dogma, hanem szívét megrendítő és átformáló tapasztalat. Ő Jézustól tanulta a legeltetést, annak alapján, ahogy Jézus őt pásztorolta. Idézzük fel ennek történetét! Péter Jézus tanítványi közösségébe kapott meghívást, és vele töltött 3 évet. Három évig volt tanúja és tanulta, hogyan legeltet Jézus: hogyan vezeti őket, hogyan tanítja Isten országa evangéliumát, hogyan gyógyítja a sebzett szívűeket, hogyan keresi mindenképp Isten nyája hasznát, hogyan gyűjti egybe azokat, akik szétszóródtak. És Péter egy ponton úgy érezte, neki ez menni fog, ő is képes lesz Jézus módján Isten népe összegyűjtését és gyógyulását munkálni. Egészen magabiztos volt... De eljött, amit nem várt. Hogy Jézus, mint hű pásztor - a legjobb pásztori hagyományok szerint - még az életét is kész letenni a juhaiért. És ott, amikor Jézus megy a halálba, amikor nyája legeltetése a saját életébe kerül, amikor nem kényszerből, hanem önként adja oda magát, amikor igazi példája nem az uralkodásnak, hanem a szolgálatnak, Péter, a pásztor totális kudarcot vall. Nem követi a Főpásztort, hanem megtagadja; és a többi tanítvánnyal együtt szétszóratik. Szétszórja őt árulása, csalódása, tehetetlensége. Bukott pásztor.

Jézus azonban a harmadik napon feltámad a halálból. Találkozik a tanítványokkal, de még kérdéses, mi lesz Péterrel. Utána megy az elveszetteknek, és egy hajnali beszélgetésre invitálja a tóparton:

Így szólt Jézus Simon Péterhez: Simon, Jóna fia, jobban szeretsz-e engem, mint ezek? Ő pedig így felelt: Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged! Jézus ezt mondta neki: Legeltesd az én bárányaimat! Másodszor is megkérdezte: Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem? Ő ismét így válaszolt: Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged. Jézus erre ezt mondta neki: Őrizd az én juhaimat! Harmadszor is szólt hozzá: Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem? Péter elszomorodott, hogy harmadszor is megkérdezte tőle: Szeretsz-e engem? Ezért ezt mondta neki: Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged. Jézus ezt mondta neki: Legeltesd az én juhaimat! (Jn 21, 15-17)

És megszületik Péter, a pásztor. A presbitertárs, aki már nem kényszerből, nem nyereszkeskedésből, és nem uralomból legeltet. Aki olyan vezető, akinek a szívét a legnagyobb vezető formálta át és gyógyította meg azon a reggelen. Aki presbiteri hatalommal él, legeltet, és jól él, jól legeltet, mert egy életre belévésődött az, ahogy Jézus őt pásztorolta.

Kedves presbiter testvérek! Lelkipásztorok! Házicsoportvezetők! Emlékezzetek.. Emlékezzetek erre a Jézusra. Ahogy hozzátök jött és jön ma is, minden megfáradásban, minden kellelenségben, minden kényszer vagy éppen uralkodási vágy között. Engedjétek, hogy pásztoroljon titeket, hogy ti is pásztorolhassátok az ő nyáját. Hordozzátok a terheket, viseljétek a nehézségeket, vegyétek fel - a nehéz időben! - a kormányzás kihívásokkal teli és bölcsességet követelő feladatát, szeressétek a nehezen szerethetőket, intsetek az eltévelyedőket, bátorítsátok a bátortalanokat. Tegyétek mindezt annak reménységben, hogy "amikor megjelenik a főpásztor, elnyeritek a dicsőség hervadhatatlan koszorúját."

3. Hogyan támogassuk a presbitereink/vezetőink?

Ugyanúgy, ti, ifjabbak, engedelmeskedjétek az idősebbeknek, egymás iránt pedig valamennyien legyetek alázatosak, mert Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.

A kulcsszó az "engedelmesség", azaz önmagunk alárendelése a krisztusi legeltetésnek, vagy másképpen fogalmazva a vezetés elfogadása. Ki az ifjak? Mivel a "presbiter" szó az idősebb/vén jelentést is hordozza, lehet mindenki más a gyülekezetben, akik nem ezt a tisztséget hordozzák. Vagy lehet egy másik szolgálati csoport; de lehet, hogy egyszerűen valóban csak a biológiai értelemben vett ifjakról van szó. Ahol a hatalommal Krisztus szerint élnek, ott a vezetés nem elnyomó, hanem szolgáló; nem elfojtja, hanem kibontakoztatja az életet. Eerre hív az apostol: a presbiterek legeltessenek (és ez hatalommal való élés), de krisztusi módon; az ifjak ennek rendeljék alá magukat, miközben az egész gyülekezet élete mutassa fel Krisztust abban, hogy "egymás iránt valamennyien legyetek alázatosak."

Szeretném egészen konkrétan megfogalmazni, hogy hogyan támogathatjuk vezetőinket, presbitereinket akik felelőssége bennünket összegyűjteni, táplálni Isten igéjével, és az egész gyülekezetet jól kormányozni egy bizonytalan és nehéz időszakban. Mire van szükségük, mire van szükségünk?

Először is imádságra. Imádkozzatok értük, és kérjétek bölcsességet, bátorságot, alázatot, egységet. Legfőképpen, hogy a presbiter-pásztorok alárendeljék magukat újra és újra a Főpásztornak. Hogy hallgassák és hallják Jézust, és így vezessék a gyülekezetet.

Másodszor támogatásra, biztatásra. Sok ilyen szó, levél érkezett az elmúlt hetekben. Ugyanakkor nem üres dicsőretré hívlak titeket, hanem annak néven nevezésére, amit konkrétan jónak láttok. És - hamadszor - ugyanígy építő javaslatokra. Az, hogy a presbitériumra bízott a legeltetés felelőssége, nem jelenti azt, hogy másnak nem lehet Istentől való bölcsessége, meglátása, korrekciója. Adjatok teret mindannak, amit jó, ami épít.

Végül, egymást is pásztoroljátok, és egymástól is fogadjátok el a pásztorlást. Ennek elsődleges helye a házicsoport. A gyülekezet, mint közösség, egymás iránt is felelősséget vállal, egymást is tanítja, egymást is bátorítja és inti. A karantén időszakban gyülekezetünk egyik nagy ereje a házicsoportok rendszere, azon kisközösségek hálózata, amelyek online is tudnak találkozni, Istent magasztalni, igét tanulmányozni, együtt imádkozni. Nagyon gazdag élet folyt a csoportok jó részében. Különösen fontos erre figyelemmel lenni, hiszen ha újra eljönne egy karantén időszak, egészen természetesen kell tudnunk megélni a legeltetést a kiscsoportokban.

Megpróbáltatunk és szétszórattunk. Isten megtisztító, nemesítő, átformáló fenyítése velünk van. Ebben a helyzetben elveszhetünk, vagy megerősödhetünk. Legyünk hűségesek ki-ki a maga helyén, hogy gyülekezetünk ne megtépázva, hanem erőben és dicsőségben felruházva jöjjön ki ebből a helyzetből. Gyűljünk össze az istentiszteleteken, ne engedjük el a nyárra, keressük és támogassuk egymást, hordozzuk egymást! Ámen!

(Lovas András)